

Al costat del salze de la Font de Farrera, quatre apunts sobre art contemporani en femení

per Teresa-M. Sala

*“Mon fil era d’or,
d’argent la filosa,
los boscos veïns
m’han pres per l’aurora”*

Jacint Verdaguer, *Canigó*

L’arbre és una metàfora de la vida. Del melic de Jessè va néixer l’arbre (*Arbre de Jessè*) que sosté a les seves branques els reis de Judà, que són els ancestres de Crist. Des de l’origen dels temps, els arbres han representat el cicle de vida i el poder místic. Així, l’*arbre de la vida* és un símbol present en moltes tradicions culturals, que connecta, per dalt, amb el món celestial, i, per sota, amb el món soterrani o submón. De manera que la unió del cel i la terra evoca la totalitat de la vida existent. Els dos grans arbres simbòlics: l’Arbre de la Vida i l’Arbre del Coneixement es troben al jardí de l’Edèn i els trobem en textos o belles il·lustracions. Alhora, l’arbre és l’*Axis Mundis*, centre de la cosmovisió que permet de comprendre el lloc que ocupa l’ésser humà a la terra.

Fent un salt en el temps, podem dir que la simbiosi *dona-arbre* ha interessat a moltes dones artistes de l’art contemporani, que l’han representat o l’han desenvolupat com a temàtica des de l’accionisme o de la creació escultòrica. L’*arbre-cos femení* sorgeix de la Terra-mare i produeix fruits, com les obres de **quatre artistes** que d’alguna manera s’hi relacionen:

- *Les arrels* de Frida Kahlo (Coyoacán 1907-1954), coneguda pintora mexicana, són una part molt interessant d’un autoretrat. Sembla suspesa en l’aire més que no pas arrelada a la terra. Ella va ser una dona que va saber volar amb la imaginació i va recuperar les arrels autòctones del seu poble.
- El cos d’Ana Mendieta (L’Havana 1848-New York 1985) expressa el desarrelament o l’exili, amb escultures realitzades amb el mateix cos. Als anys 70 veiem com esdevé arbre fonent-se en un paisatge on deixa la seva empremta. Les *siluetes arbòries* de la deessa de la fertilitat, arquetip femení, van aparèixer a la performance de la sèrie *Tree of Live* (1977). S’integra a la natura o bé ressona des del desig d’*Eros, mort i vida*.
- Els *arbres-mutilats* de Louise Bourgeois (París 1911-New York 2010) oprimeixen els cossos. La feminitat, la sexualitat, la solitud són omnipresents en una obra que presenta una dimensió orgànica inconscient.
- La *Dona-arbre* de Fina Miralles (Sabadell 1950-) es planta i s’arrela en un retorn a la terra, en una performance de la sèrie *Translations* (realitzada el novembre de 1973 a Sant Llorenç de Munt). Pionera de l’art conceptual a Catalunya, tal com ella diu: “*el que m’alimenta és la relació amb les persones, amb la natura, i aquest sentiment de sentir-me viva i plena*”.

L'Anna Rubio va fer una ofrena al salze de la Font de Farrera, constrenyit com està pel ciment que apreta les seves arrels. Amb una mena de dansa de dol, esgarrapava el taüt mentre obria els seus braços en una pregària cap al cel. Les branques i el tronc del salze la miraren, la suportaren i, sens dubte, l'estimaren. Una viva mostra de bellesa de l'etern en el transitori, de la vida secreta dels arbres.